

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.04.2005, sp. zn. 29 Odo 1051/2004, ECLI:CZ:NS:2005:29.ODO.1051.2004.1

Číslo: 37/2006

Právní věta: Rozhodčí doložka, sjednaná pozdějším úpadcem podle § 2 odst. 3 písm. b) zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, se vztahuje také na správce konkursní podstaty, který v průběhu konkursu uplatňuje pohledávku z právního vztahu, jehož se rozhodčí doložka týká. Zastaví-li soud řízení podle ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř., nerozhoduje o postoupení věci rozhodci. Dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o zastavení řízení podle § 106 odst. 1 o. s. ř., je přípustné podle § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.04.2005

Spisová značka: 29 Odo 1051/2004

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání (přípustnost), Konkurs, Pravomoc soudu, Rozhodčí doložka, Rozhodčí řízení

Předpisy: § 104 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 106 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 106 odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 14 odst. 1 písm. a) předpisu č. 328/1991Sb.

§ 14 odst. 1 písm. d) předpisu č. 328/1991Sb.

§ 2 odst. 2 písm. a) předpisu č. 216/1994Sb.

§ 239 odst. 2 písm. a) předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 19. 5. 2003 O k r e s n í s o u d v Jihlavě zastavil řízení o žalobě, kterou se žalobce po žalovaném domáhal zaplacení částky 2 072 500 Kč s příslušenstvím, a rozhodl o postoupení věci rozhodci JUDr. J. Š. Soud prvního stupně shledal včasnou a důvodnou námitku žalovaného, že věc má být podle smlouvy projednána v řízení před rozhodcem. Řízení proto podle § 106 odst. 1 o. s. ř. zastavil a věc postoupil rozhodci podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř.

K r a j s k ý s o u d v Brně k odvolání žalobce usnesením ze dne 27. 2. 2004 usnesení soudu prvního stupně potvrdil, když shodně s ním dospěl k závěru, že námitka žalovaného o projednání věci podle smluvního ujednání v rozhodčím řízení určeným rozhodcem je námitkou včasnou a jde o spor, jehož řešení mohly strany svěřit rozhodci. Rozhodnutí o zastavení řízení podle § 106 odst. 1 o. s. ř. a

postoupení věci rozhodci podle § 104 odst. 1 o. s. ř. proto odvolací soud považoval za správné.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce včasné dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř., s tím, že jsou dány dovolací důvody dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř., jehož prostřednictvím namítá, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (písmeno a/) a že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písmeno b/).

V dovolání namítá, že rozhodce JUDr. J. Š. dne 24. 5. 2004 rozhodl, že pravomoc rozhodce k rozhodnutí ve věci není dána, poněvadž rozhodčí smlouva byla sjednána mezi žalovaným a P. N., přičemž podle § 2 odst. 5 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále též jen „zákon“), rozhodčí smlouva váže také právní nástupce stran, pokud to strany ve smlouvě výslovně nevyloučí. Správce konkursní podstaty však není právním nástupcem úpadce P. N. Mezi účastníky sporu tak není rozhodčí smlouva, která by zakládala pravomoc rozhodce věc rozhodnout. Uzavření rozhodčí smlouvy mezi žalobcem a žalovaným pak brání ustanovení § 2 odst. 1 zákona, podle něhož ve sporech vyvolaných „prováděním konkursu“ se nelze dohodnout na rozhodnutí věci rozhodcem. Soudy obou stupňů pochybily, pokud ustanovení § 2 odst. 1 zákona nerespektovaly, pročez dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání rozhodnutí soudů obou stupňů považuje za správná, s tím, že rozhodčí smlouva byla uzavřena před prohlášením konkursu a podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), je správce konkursní podstaty oprávněn podat návrh na zahájení řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty. Správce konkursní podstaty je tak ze zákona oprávněn podat (ve věci) návrh na zahájení řízení.

Nejvyšší soud ve výroku o postoupení věci rozhodci zrušil usnesení soudů obou stupňů a ve výroku o zastavení řízení dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání v této věci. Jelikož přípustnost dovolání podle jiných ustanovení občanského soudního řádu dána není, zkoumal Nejvyšší soud, zda dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Podle uvedeného ustanovení je dovolání přípustné i proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř., tedy pro nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit.

K podmínkám řízení, jejichž absence má za následek zastavení řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř., patří i nedostatek pravomoci soudu. Pravomoc soudu k projednání věci není dána jak tam, kde v případech stanovených zákonem nepatří určitá věc do pravomoci soudu dříve, než skončí řízení u jiného orgánu, tak i v případech, kdy věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodcem za podmínek stanovených v § 106 odst. 1 o. s. ř. Ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. se od obecné úpravy nedostatku podmínek řízení obsažené v § 104 o. s. ř. odchyľuje zásadně jen v tom, že soud tuto překážku postupu řízení nezkontroluje z úřední povinnosti, nýbrž jen na základě včasné námítky žalovaného. Dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o zastavení řízení podle § 106 odst. 1 o. s. ř., je tedy přípustné podle § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

V rovině uplatněných dovolacích důvodů podrobil Nejvyšší soud dovolacímu přezkumu - v hranicích

právních otázek formulovaných dovoláním - především správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil rozhodné skutečnosti podle právní normy, jež na danou situaci nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Dovolatel podrobuje závěry odvolacího soudu kritice poukazem na názor rozhodce, že správce konkursní podstaty není ve smyslu § 2 odst. 5 zákona právním nástupcem úpadce, takže rozhodčí doložka sjednaná mezi pozdějším úpadcem a žalovaným se na něj nevztahuje.

Postavení správce konkursní podstaty upravuje zákon o konkursu a vyrovnání.

Ustanovení § 14 odst. 1 ZKV určuje (a určovalo i 5. 3. 2001, kdy byl prohlášen konkurs na majetek P. N.), že prohlášení konkursu má tyto účinky:

a) oprávnění nakládat s majetkem podstaty přechází na správce. Právní úkony úpadce, týkající se tohoto majetku, jsou vůči konkursním věřitelům neúčinné. Osoba, která uzavřela s úpadcem smlouvu, může od ní odstoupit, ledaže v době jejího uzavření věděla o prohlášení konkursu.

d) řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, mohou být zahájena jen na návrh správce nebo proti správci; jde-li o pohledávky, které je třeba přihlásit v konkursu (§ 20 odst. 1 ZKV), může být řízení, s výjimkou řízení o výkon rozhodnutí, zahájeno jen za podmínek uvedených v § 23 a 24 ZKV.

Podle standardního výkladu těchto ustanovení podávaného soudní praxí (srov. např. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, body XXV. až XXII. stanoviska, rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 19/2005 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. 29 Odo 74/2001, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 4, ročník 2002, pod číslem 73) skutečnost, že na správce konkursní podstaty přechází prohlášením konkursu oprávnění nakládat s majetkem podstaty, opravňuje správce konkursní podstaty také k výkonu práv ze smluv uzavřených úpadcem před prohlášením konkursu.

Z uvedeného vyplývá, že prohlášením konkursu na majetek P. N. přešla na správce jeho konkursní podstaty též práva založená úpadci smlouvou o půjčce a o zřízení zástavního práva, kterou pozdější úpadce uzavřel se žalovaným dne 21. 1. 1998. Současně je správce konkursní podstaty pro účely vymáhání nároků úpadce z této smlouvy vázán též stranami sjednanou rozhodčí doložkou.

Názor, podle kterého se na správce konkursní podstaty tato doložka nevztahuje, je ve světle podaného výkladu zjevně nesprávný. Řízení před rozhodcem, jehož by se za dané situace účastnil správce konkursní podstaty jednající svým jménem „na vrub“ majetkové podstaty úpadce (který před prohlášením konkursu rozhodčí doložku ve smyslu § 2 odst. 3 písm. b/ zákona sjednal), nebrání žádné ustanovení zákona č. 216/1994 Sb. (o případ podle § 2 odst. 1 zákona nejde a dikce § 2 odst. 5 zákona správce konkursní podstaty z vázanosti rozhodčí smlouvou uzavřenou dlužníkem před prohlášením konkursu nevyklučuje).

Dovolateli se tudíž uplatněnými argumenty správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo.

Jelikož na podporu existence dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., uplatnil dovolatel tytéž důvody, s nimiž se Nejvyšší soud (jako s neopodstatněnými) vypořádal již v rovině

právního posouzení věci, nebylo dovolání shledáno důvodným ani v tomto ohledu.

U přípustného dovolání však Nejvyšší soud přihlíží k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). V části, která se týká výroku o postoupení věci rozhodci, řízení takovou vadou vskutku trpí.

Podle ustáleného výkladu podávaného právní teorií i soudní praxí totiž součástí výroku o zastavení řízení podle ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. není výrok o postoupení věci rozhodci, což lze dokumentovat i tím, že ustanovení § 106 odst. 2 o. s. ř. řeší zachování lhůty k podání návrhu na zahájení řízení před rozhodci jinak než ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř.

Ustanovení § 106 odst. 2 o. s. ř. totiž určuje, že bylo-li řízení před soudem podle odstavce 1 zastaveno a v téže věci byl podán návrh na zahájení řízení před rozhodci, zůstávají právní účinky původního návrhu zachovány, bude-li návrh na zahájení řízení před rozhodci podán do 30 dnů od doručení usnesení soudu o zastavení řízení.

Podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. pak platí, že jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.

Kdyby součástí výroku o zastavení řízení podle § 106 odst. 1 o. s. ř. měl být i výrok o postoupení věci rozhodci, pak by – se zřetelem k účinkům, jež se s „postoupením“ věci pojí podle § 104 odst. 1, věty druhé, o. s. ř. – úprava obsažená v § 106 odst. 2 o. s. ř. postrádala jakéhokoliv smyslu.

Ve výroku o postoupení věci rozhodci proto Nejvyšší soud usnesení soudů obou stupňů zrušil.

Ve vztahu k výroku o zastavení řízení se vady řízení nepodávají ani z obsahu spisu. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení dovolání proti tomuto výroku jako nedůvodného. Nejvyšší soud je proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), v uvedeném rozsahu zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).